

Korte lesomschrijving

In deze les staat de vensterplaat over Anton de Kom centraal. De leerlingen ontdekken aan de hand van deze interactieve vensterplaat wie Anton de Kom was. Ook leren zij wat racisme is en waarom Anton de Kom daartegen was. De aflevering die Het Klokhuis maakte over Anton de Kom biedt een duidelijke en aansprekende introductie op deze les.

Titel: Anton de Kom

Vak: geschiedenis

Canonvenster: Anton de Kom

Tijdvak: tijd van wereldoorlogen

Tijd/duur: 1 lesuur

Doelgroep: basisonderwijs groep 5 t/m 8

Groeperingsvorm: klassikaal of in groepjes

Leerdoelen

- Aan het einde van de les weten de leerlingen wie Anton de Kom was.
- Aan het einde van de les weten de leerlingen waarom Anton de Kom zijn boek 'Wij slaven van Suriname' schreef.
- Aan het einde van de les weten de leerlingen wat racisme is en waarom Anton de Kom daartegen was.
- Aan het einde van de les kunnen de leerlingen uitleggen wat de betekenis is van een monument.

Benodigde voorkennis niet van toepassing

Randvoorwaarden

- Internet
- Voor elke leerling een werkblad
- Potloden/pennen

Beoordeling aan de hand van bespreking van het werkblad.

Lesactiviteiten

Introductie

U kijkt ter introductie met uw leerlingen naar de aflevering van *Het Klokhuis* over Anton de Kom.

Kern

Na het kijken van de aflevering van Het Klokhuis laat u de interactieve vensterplaat over Anton de Kom zien op uw digiboard. U vraagt aan enkele leerlingen of ze wat kunnen vertellen over wat ze op de plaat zien. Herkennen ze dingen uit de aflevering van Het Klokhuis? Daarna neemt u uw leerlingen mee op ontdekkingsstocht door op de interactieve elementen van de vensterplaat te klikken. Wat er te ontdekken is, leest u in de achtergrondinformatie.

Afsluiting

De leerlingen maken zelfstandig of in groepjes de vragen van het werkblad. Daarna bespreekt u de antwoorden met de leerlingen.

Benodigheden

(via canonvannederland.nl)

- Klokhuisaflevering Anton de Kom
- Interactieve vensterplaat Anton de Kom
- Werkblad leerlingen
- Deze handleiding

Antwoorden op de werkbladvragen

1a) 1900–1950, **b)** 1600–1700 **c)** 1800–1900
d) 1950–2000

2a) Racisme betekent dat mensen neerkijken op mensen met een andere huidskleur. Ze behandelen die mensen dan vaak slecht.

b) Wel – geen

3a) Een van de volgende antwoorden: Het boek was een protest tegen racisme – Hij wilde een afname van het racisme – Hij wilde kennis over (de geschiedenis van) Suriname verspreiden.

b) Eigen antwoord.

4a) Goede volgorde van de antwoorden: De Tweede Wereldoorlog – de Nederlanders – de Vonk – de Duitsers **b)** Bijvoorbeeld: Om hem te vereren als verzetsheld – omdat hij streed tegen racisme wordt hij vereerd als Surinaams vrijheidsstrijder. **c)** Eigen antwoord.

Achtergrondinformatie

Het gebruik van de vensterplaat

De kern van deze les is de vensterplaat over Anton de Kom. De vensterplaat is een hulpmiddel om informatie over Anton de Kom aan uw leerlingen over te brengen. De plaat biedt verschillende manieren om dat te doen. Zo kunt u de les afstemmen op de behoeften van u en uw leerlingen. In de vensterplaat zijn allerlei elementen interactief gemaakt. Deze zijn gemarkeerd met een i. Wanneer u op zo'n element klikt, verschijnt er informatie over één bepaald thema in de vorm van een clip, tekst en/of afbeelding. Wie meer wil weten, kan de 'lees meer'-knop aanklikken. Er verschijnt dan bij enkele onderwerpen een uitgebreidere tekst. U kunt ervoor kiezen om aan de hand van de vensterplaat zelf over Anton de Kom te vertellen, maar de leerlingen kunnen ook zelfstandig of in groepjes de plaat ontdekken. De teksten zijn namelijk geschreven op het niveau van leerlingen uit groep 5 t/m 8. Verder staan in deze handleiding enkele suggesties voor een klassengesprek.

Hieronder vindt u een overzicht van alle interactieve elementen en bijbehorende teksten. De interactieve elementen kunnen in willekeurige volgorde worden aangeklikt, maar voor een klassikale les is de volgorde zoals hieronder weergegeven het meest geschikt

Informatie op de vensterplaat

i Anton de Kom

Onderwerp: Anton de Kom

Beeld: Afbeelding portretfoto Anton de Kom

Informatie: Dit is Anton de Kom. Hij was een Surinaamse schrijver en een verzetsheld. Hij werd in 1898 geboren in Paramaribo, de hoofdstad van Suriname. Nederland was toen de baas in Suriname.

Lees meer

In 1921 kwam Anton aan in Nederland. Een paar jaar later trouwde Anton de Kom met de Nederlandse Petronella Borsboom. Een huwelijk tussen een zwarte man en een witte vrouw was in die tijd erg ongewoon. Ze kregen vier kinderen

i Kolonie van Nederland

Onderwerp: Suriname

Informatie: Suriname was van 1667 tot en met 1975 een kolonie van Nederland. Een kolonie is een gebied of land dat onder dwang van een ander land bestuurd wordt. De Nederlanders hadden grote plantages, waarop suikerriet, tabak en koffie werd verbouwd. Op de plantages werkten mensen die tot slaaf waren gemaakt. Dit waren mensen die door de Nederlanders uit Afrika werden gehaald en een bezit werden van de plantagehouders.

Lees meer

De slavernij werd afgeschaft in 1863. Anton werd in 1898 geboren en groeide op in een land waar slavernij niet meer was toegestaan. Toch leerde en wist hij hoe het geweest moest zijn om als slaaf op te groeien. Zijn oma en vader vertelden daarover vaak verhalen aan Anton.

Suggestie voor klassengesprek: Zijn er leerlingen die meer weten over dit onderwerp? Misschien is er een leerling die weet welke andere landen in de wereld ook kolonies (van Nederland of een ander land) zijn geweest.

i Geboortehuis

Onderwerp: Geboortehuis van Anton de Kom

Beeld: Afbeelding geboortehuis in Paramaribo

Informatie: Dit is het geboortehuis van Anton de Kom in Paramaribo. Het staat in de wijk *Frimangron*. Probeer dat eens langzaam uit te spreken. Hoor je 'vrij-mans-grond'? Hier woonden vrijgelaten en vrijgekochte slaafgemaakten. Zo ook de familie van Anton. Zijn vader was nog in slavernij geboren op plantage 'Molhoop'.

Suggestie voor klassengesprek: Probeer met de leerlingen *Frimangron* uit te spreken. Wat denken zij dat vrij-mans-grond betekent?

i Racisme

Informatie: De slavernij was afgeschaft, maar het racisme bleef. Racisme betekent dat mensen neerkijken op mensen met een andere huidskleur. Als Anton van school afkomt krijgt hij een baan, maar niet de baan die hij graag wil. De betere banen in Suriname zijn voor witte Nederlanders, niet voor mensen met een donkere huidskleur.

Lees meer

Daarom vertrekt Anton in 1920 uit Suriname naar Nederland, om daar werk te zoeken. In Nederland vindt hij werk bij een handelaar in koffie, thee en tabak.

i Tochten naar Nederland en Suriname

Onderwerp: Anton de Kom in Nederland en Suriname

Informatie: In 1921 komt Anton de Kom voor het eerst aan in Nederland. Hij is naar Nederland gekomen om een baan te zoeken. Eind 1932 vertrekt hij weer naar Suriname, omdat zijn moeder op sterven ligt. Als hij begin 1933 in Suriname aankomt is zijn moeder al overleden. In datzelfde jaar wordt Anton verbannen uit Suriname en keert hij terug naar Nederland.

Lees meer

In 1933 geeft Anton politieke lezingen in Suriname. Deze worden al snel verboden. Anton richt een adviesbureau op. Hij kan veel mensen helpen en krijgt de bijnaam 'papa De Kom'. De politie in Suriname is bang dat Anton oproept tot verzet in Suriname. Anton wordt gevangengezet. Op 7 februari 1933 is er een protest over dat Anton in de gevangenis zit. Anton de Kom wordt verbannen uit Suriname, omdat de politie bang is voor nog meer onrust. Hij mag dan niet meer in Suriname wonen.

Suggestie voor klassengesprek: Zijn er leerlingen die wel eens in Suriname zijn geweest? Wat vonden zij daarvan?

i Schrijver en dichter

Onderwerp: Het boek *Wij slaven van Suriname*

Beeld: Afbeelding schriften van Anton de Kom

Informatie: Anton de Kom zag zichzelf vooral als schrijver en dichter. Hij vond dat Nederlanders veel te weinig wisten over de geschiedenis van Suriname en slavernij. Hij gaf lezingen en schreef over de politiek. Hij schreef het boek *Wij slaven van Suriname* in 1934.

Lees meer

Het was het eerste geschiedenisboek over Suriname dat geschreven was door een Surinamer. Het boek was bedoeld voor Nederlanders en Surinamers. Het boek is een protest tegen kolonialisme en racisme.

i De laatste zinnen

Onderwerp: Het boek *Wij slaven van Suriname*

Beeld: Omslag het boek *Wij slaven van Suriname*

Informatie: In 1933 werd Anton de Kom uit Suriname verbannen. In zijn boek *Wij slaven van Suriname* beschreef Anton de Kom in 1934 dat hij ooit hoopte terug te keren naar Suriname. Dit zijn de laatste, bekende zinnen uit het boek:
*Sranang (=Suriname) mijn vaderland (=geboorteland)
Eenmaal hoop ik u weer te zien*

Op de dag waarop alle ellende uit u weggewist zal zijn

'Alle ellende' verwijst naar de uitbuiting van Surinamers door Nederlanders. Dat betekent dat de Nederlanders zo veel mogelijk voordeel haalden uit de Surinamers in die periode. Anton streed tegen racisme en uitbuiting. Anton de Kom zag zijn land nooit meer terug.

i Tweede Wereldoorlog

Onderwerp: De dood van Anton de Kom tijdens de Tweede Wereldoorlog

Beeld: Grafsteen Anton de Kom

Informatie: De Tweede Wereldoorlog begon. De Duitsers bezetten Nederland. Anton de Kom sloot zich aan bij het verzet. Hij schreef anti-Duitse stukjes in de verboden krant *De Vonk*. De Duitsers kwamen achter zijn verzetswerk en arresteerden hem. Ze behandelden hem als een gevaarlijke gevangene. Anton de Kom overleed vlak voor het einde van de oorlog in een Duits concentratiekamp.

i Monument Anton de Kom

Onderwerp: Monument Anton de Kom

Beeld: Standbeeld Anton de Kom

Informatie: In Amsterdam is in 2006 een bronzen beeld van Anton de Kom onthuld. Het is gemaakt om de Surinaamse vrijheidsstrijder en verzetsman te eren en te herinneren.

Suggestie voor klassengesprek: Wat betekent het volgens de leerlingen om iemand 'te eren'? Hoe doe je dat?

Kijk ook eens op canonvannederland.nl/antondekom voor nog meer informatie en afbeeldingen bij het canonvenster Anton de Kom. Daar vindt u ook (jeugd)literatuur, links naar gerelateerde websites en informatie over de andere canonvensters.